

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE:

KRESL, Zdeněk (2012): *Srovnání českých obcí Svatá Helena a Rovensko v rumunském Banátu v oblasti dopravní dostupnosti, vybavenosti obce a prostorových vazeb místních obyvatel.* Praha: KSGRR PŘF UK. 89 s.

Téma práce je časté a již relativně zevrubně až přehnaně probádané na poli české etnologie. V abstraktu práce si však student klade cíle, jež lze bez nadsázky označit za novátorské, aktuální, zajímavé a v neposlední řadě na úrovni bakalářské práce velmi reálné. Práce v úvodu láká čtenáře na výstupy z terénního výzkumu, který autor pro potřeby této práce provedl přímo v Banátu, i svými odvážně, avšak současně reálně stanovenými cíli. O to větší zklamání se však v průběhu četby práce dostavuje, když kvalitní informace nejsou proměněny v kvalitní interpretace a komparace a když cíle nejsou, anebo jen parciálně a marginálně, naplněny.

Při prohlédnutí úvodu, obsahu, seznamu použité literatury, struktury dotazníků a rozhovorů i rozsahu samotné práce se zdá, že práce bude mít minimum nedostatků. Samotný úvod překvapí oponenta neobyčejně kvalitním stylistickým provedením, který rozhodně není standardem na albertovské geografii, i velmi jasně stanovenými cíli, které se navíc jeví na první pohled jako přehledné a zajímavé. V obsahu se dozvídáme, že hlavní část práce – interpretace terénního výzkumu – je rozdělena do dvou kapitol, které dohromady představují více jak polovinu celé práce, což je bezpochyby správně. Stejně tak překvapí neobyčejně kvalitní a rozsáhlý seznam použité literatury, který je rozhodně u BP nadprůměrný. Přestože k samotným dotazníkům či rozhovorovým archům by bylo možné uvést několik poznámek, doporučení a korekcí, jsou na úrovni BP akceptovatelné.

Nicméně při bližším pohledu zjišťuji, že stylistická kvalita práce s každou další kapitolou výrazně klesá. Zcela neakceptovatelná jsou četná souvětí přes 5 i více řádků, která nejsou vnitřně propojena spojkami či kauzalitou, avšak jsou jen souborem vět, které jsou namísto tečky odděleny čárkou. To způsobuje nečitelnost textu. Stejně tak bylo zjištěno, že obsah neslouží vůbec svému účelu, neb krom prvních pěti kapitol odkazuje na špatné počáteční stránky kapitol. To bylo zjevně způsobeno kvapnými a na poslední chvíli nezkontrolovanými zásahy do struktury práce. Navíc v úvodu práce zcela chybí seznamy tabulek, grafů, obrázků, příloh a použitých zkratk! V seznamu literatury je minimum nedostatků, byť i zde se student dopustil hrubého prohřešku v případě citace díla I. Dokoupila (2009), které bylo citováno nepřipustnou metodou „z *Googlu*“, či citováním *Wikipedie* (web 2), která není uznávána jako akademicky přípustný zdroj. Autor navíc špatně cituje i v samotném textu tím, že uvádí stránkování celých článků přímo v textu.

Dále je nutné upozornit na fakt, že student oboru Ge-Ka nevytvořil jedinou mapu v práci, byť několik graficky ne zcela kvalitních (s. 31) či ručních (s. 30, 48) plánek a schémat v práci používá. Taková forma prezentace je akceptovatelná v etnologické práci, nikoli však v práci geografické. Myslím si, že do budoucna by se v tomto směru měl student zaměřit i na grafickou prezentaci svých výzkumů, které práci mohou vždy jen pomoci. Grafické nedostatky jsou patrné i tím, že autor nedokázal vhodně umístit grafy, tabulky či schémata do textu, aniž by mu nevznikaly téměř půlstránkové „proluky“ (s. 28, 61). Navíc v mnoha případech autor nerespektuje základní pravidla při tvorbě a náležitosti grafických příloh, jako např. legendy k mapám či souhlasnosti nadpisu s obsahem (graf 4; viz níže ve výčtu).

Byť kritizované formální náležitosti práce jsou závažné, nejdůležitější je obsah práce. K obsahu prvních tří kapitol nemám výraznějších připomínek. Byť v první kapitole je popisována fyzicko-geografická charakteristika a v druhé historie českého osídlení Banátu, což jsou kapitoly iterující již nesčetněkrát opakované informace, studentovi se podařilo v obou případech historický i

geografický přehled oblasti udržet rozumně jak rozsahem, tak i kontextem. Zde stojí za upozornění, že o státním útvaru Rakousko-Uhersko hovoříme pouze a jen v období po rakousko-uherském vyrovnání (1867), nikoli v období předcházejícím (Rakouské císařství). Druhá poznámka k historickému popisu se týká absence interpretací. Historický přehled je jen výčetem, chybí interpretace a propojení těchto informací se současností. Navíc např. fázování migračních vln a jejich vliv na strukturu populace obcí zcela chybí, přitom je považuji za důležité. Třetí kapitola, která je přehledem pomoci Česka Banátu, je sama o sobě bezchybná, nicméně v kontextu práce poněkud zbytečná. Její uvedení by bylo zcela legitimní, pokud by byly tyto informace konfrontovány či komparovány se samotným hlavním výzkumem.

Kapitola „metodologie a respondenti“ má několik zásadních nedostatků. Na jedné straně zbytečně rozsáhle a narativně popisuje výběr respondentů a okolnosti rozhovorů/anket, na straně druhé zcela přehlíží definici hlavních cílů a užitých metod. Práce evidentně vychází z kvalitativních etnografických až etnologických výzkumů v duchu české tradice, avšak samotnou metodologii či teorie nezmiňuje. Tyto praktické, pro čtenáře vodící, metodologické informace však práci chybí. Příkladem je vágní a nejasné vymezení pojmů, se kterými nadále autor pracuje – prostorové vazby, hloubkový rozhovor aj. Zatímco prostorové vazby jsou pojímány různě a jejich definice slouží ke specifikaci použitého obsahu daného termínu, u hloubkového rozhovoru je definice vesměs jasnější, avšak zdá se, že autor hloubkový rozhovor vůbec nepoužíval. Za hloubkový rozhovor je považováno získávání nepřímých či skrytých odpovědí ve smyslu „zhuštěného popisu“ (thick description; C. Geertz), avšak student použil zevrubný (rozsáhlý) rozhovor. Stejně tak chybí definice i jiných pojmů, resp. autor používá již zastaralé a nevhodné termíny (např. národnost). Naopak zcela jasně vymezuje a správně užívá termín *krajan*. Metodologie ani nevysvětluje volbu vesnic a důvody srovnání.

Dvě závěrečné kapitoly, první o Svaté Heleně a druhá o Rovensku, jsou stěžejní částí práce, avšak též se stěžejním nedostatkem. Za ten považuji samotné rozdělení do těchto dvou kapitol, které zcela „zabilo“ potenciál provedeného výzkumu. Autor výsledky z výzkumu i množství načtených informací pouze vypsal, avšak vůbec neprovedl skutečné srovnání, které si v úvodu práce předsevzal. Nutno upozornit, že toto považuji za nejhrubší nedostatek práce i za nejzávažnější příčinu i ostatních nedostatků práce. Tento nedostatek podtrhují i fotografie, které autor zbytečně degradoval na „pouhou“ přílohu. Pokud by autor uvedl paralelní srovnání obou vesnic v jednotlivých tématech, zkrátil by se text neopakováním podobných informací na polovinu a navíc by autor byl donucen komparovat, interpretovat, vysvětlovat a dělat závěry. V takto pojatých kapitolách by dostala stávající fotodokumentace nový, výrazně názornější rozměr a funkci. Namísto srovnání v každé dílčí části či namísto srovnávací kapitoly se omezil na srovnání výsledků výzkumu v závěru práce, kam srovnání vůbec nepatří (stejně jako tabulky, které jsou výzkumem, nikoli závěrem!). Z tohoto důvodu považuji i za nešťastně pojatý samotný závěr.

Přestože práce má mnohé nedostatky, některé z nich i závažné, student prokázal zájem o téma i nadprůměrný výkon při přípravě na práci (načtení literatury i terénní výzkum). Níže přikládám výčet dílčích chyb, aby se z něj student mohl poučit při psaní další absolventské práce. **Práci doporučuji k obhajobě.**

V Praze dne 2. 6. 2012

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.

Jednotlivé nedostatky práce:

- s. 1: Nedostatky na titulní straně práce jsou značně degradující. Ve Vašem případě se jedná o chybu v anglickém názvu („in area sof“) a číslováním titulní stránky. Titulní stranu nikdy nečíslovat!
- s. 5: Kromě kapitol 1., 2.-2.2. a 3. máte všude uvedené špatné stránkování. Závěrečná revize práce nebyla evidentně provedena a zbytečně snižuje hodnotu. Navíc se jedná o korekci pomocí jednoho kliknutí ve Wordu.
- s. 5: Zcela chybí seznam tabulek, grafů, obrázků, map, schémat aj. I ve Vašem případě by byl vhodný i seznam použitých zkratk!
- s. 6: I dále v textu používáte označení Rakousko-Uhersko i pro období před rokem 1867, což je špatně.
- s. 6: I dále v textu špatně citujete – drobnost, které si ale oponent vždy všimne. Citovat i příslušnou stránku je nutné jen v případě přímé citace, jinak je dobrovolné. I v takovém případě ale citujete jen příslušnou stránku či stránky, kde se daná myšlenka nebo parafráze nachází, nikoli rozsah celého článku.
- s. 9: Zkuste jako geograf vytvořit vlastní mapy. Pokud nemáte možnost, nepamenejte na povinné náležitosti mapy, byť i převzaté. Obr. 1 nemá legendu a poznámka je nejasná, matoucí. Navíc v mapě chybí informace, na něž odkazujete v textu (název pohoří).
- s. 10: NP nechrání význam, ale chrání něco, co má význam.
- s. 11: Pozor na nekonzistentní užívání časů v popisu historie. „...byla založena v 11. století...“ a následně „...zůstává až do roku 1552...“. Tato chyba se v textu objevuje mnohokrát.
- s. 11: Čí vojenská hranice?
- s. 11: Státní bankrot v roce 1811 – čí? Píšete o Evropě a najednou státní bankrot bez přiřazení...
- s. 12: 1. odstavec, 4. ř. – první výraznější příklad souvětí bez spojek! Dále v textu je takových případů ještě mnoho!
- s. 13: Hospodářská soběstačnost a subsistenční systém nejsou úplně totožné!
- s. 14: Zřejmě chybný rok 1932, mělo být asi 1832.
- s. 15: Graf 1: chybí lokalizace. Ze stávajícího názvu vyplývá, že sledujete vývoj českých vesnic, ale vy sledujete vývoj v českých obcích v Banátu.
- s. 16: Národnost: termín, který je kontextově nevhodný a dnes hlavně zastaralý.
- s. 21: Tab. 2 a 3: Měna se nepíše do názvu, ale do sloupce.
- s. 23: Častá chyba záměny názvu města za název železniční stanice (Zábřeh vs. Zábřeh na Moravě) – chyba, které by se geograf neměl dopustit!
- s. 26: Mluvíte o hloubkovém rozhovoru, ale nevysvětlujete, co tím myslíte. Hloubkový rozhovor je přesný termín, pokud jej jako takový termín nepoužíváte, pak to musíte definovat vlastními slovy.
- s. 29: Poloha obce není malebná, ale obec je položena v malebné krajině.
- s. 30: Obr. 2 (i Obr. 4, s. 48) – používat v geografické práci z roku 2012 ruční nákres, navíc i v ručně popsaný, je dost neobvyklé a nevhodné.
- s. 31: Obr. 3 – neúplná slovní legenda.
- s. 33: Jací čeští učitelé – Češi či banátští Češi?
- s. 34: Graf 4 – zcela nepochopitelný nadpis a zřejmě zcela nekoresponduje s obsahem grafu. Graf zřejmě znázorňuje rozdělení žáků ve šk. roce 2011/12 dle tříd. Navíc nikdy nepoužívejte formulaci „za

posledních 10 let“ v titulku grafické přílohy. Každým rokem, jak bude Vaše práce stárnout, to bude jiných 10 let.

s. 35: „na rozdíl od typické svatby v Česku“ - toto je normativní generalizace, která je zavádějící. Nutno specifikovat.

s. 43: Tab. 6 – 5. sloupec říká to, co první 3 sloupce dohromady. Ta tabulka dubluje informace. Pro příště se naučte být efektivnější ve využívání prostoru v práci. Místo prvních 3 sloupců by mohly být uvedeny jiné informace od respondentů. Totéž se týká i Tab. 8 na str. 56.

s. 49: Uvádíte cenu 60 mil. starých rumunských lei bez ekvivalentu. Tento údaj má pro většinu čtenářů nulovou hodnotu, pokud jej nerelativizujete vůči některé z aktuálních standardních měn (pro Čechy, tj. i CZK).

s. 49: „Škola byla ... uvařena“ místo uzavřena.

s. 53: Podivné citace na 1. a posledním řádku stránky.

s. 59: Zamyslete se příště nad významem slova „díky“ a jeho synonymy. Píšete „Díky zpětné reemigraci... je ale tato komunita ohrožena zánikem.“ Slovo „kvůli“ by bylo značně vhodnější.

s. 59: 2. odstavec – Vy popisujete českou pomoc jako ideální. Více kritického přístupu k informacím!

s. 60: I dále na str. 62 používáte tabulky v závěru. Závěr je závěr, nikoli shrnutí, nikoli komparace, nikoli výzkum, nikoli výstup, ale závěr. Tabulka je výstupem výzkumu, do závěru nepatří!

s. 64: Dokoupil, I. (2009) – nelze uvádět odkaz, který Vám nabídne Google. V takovém případě by dnes již všechny zdroje byly dostupné z Googlu a citace by neměly smysl.

s. 66: Vyvarujte se citování Wikipedie jako akademického zdroje!

s. 66: Zvolený způsob citování webových zdrojů v textu je velice vhodný a úsporný! Gratuluji.

s. 67: Seznam e-mailové komunikace a interview ve Sv. Heleně – nemají žádný systém v řazení! Ideálně chronologicky či abecedně.

s. 71: Fotodokumentace – je považována za vědecký materiál, a proto se řídí stejnými citačními pravidly jako ostatní obrazové přílohy práce. Musí obsahovat autora, datum, místo pořízení a název. Pokud jsou některé z těchto informací u všech fotografií stejné, lze tento fakt zmínit jen jednou na začátku.